

I. Ю. БОРИСЮК (<https://orcid.org/0000-0003-2824-9118>), д-р фарм. наук,
Л. М. УНГУРЯН (<https://orcid.org/0000-0001-5391-9676>), д-р фарм. наук, проф.,
Н. С. ФІЗОР (<https://orcid.org/0000-0003-2204-9879>), канд. фарм. наук, доцент,
О. І. БЕЛЯЄВА (<https://orcid.org/0000-0001-6792-5911>), канд. фарм. наук, доцент,
А. В. ЗАМКОВА (<https://orcid.org/0000-0002-8647-9301>), канд. біол. наук

Одеський національний медичний університет

ОГЛЯД УКРАЇНСЬКОГО ФАРМАЦЕВТИЧНОГО РИНКУ ЛІКАРСЬКИХ ПРЕПАРАТІВ ДЛЯ ЛІКУВАННЯ ЗАХВОРЮВАНЬ ПАРОДОНТА З МЕТОЮ ОДЕРЖАННЯ НОВОГО СТОМАТОЛОГІЧНОГО ЗАСОБУ

Ключові слова: маркетинговий аналіз, лікарські засоби, захворювання пародонта, апітерапія

I. Y. BORISYUK (<https://orcid.org/0000-0003-2824-9118>),
L. M. UNHURIAN (<https://orcid.org/0000-0001-5391-9676>),
N. S. FIZOR (<https://orcid.org/0000-0003-2204-9879>),
O. I. BIELYAEVA (<https://orcid.org/0000-0001-6792-5911>),
A. V. ZAMKOVA (<https://orcid.org/0000-0002-8647-9301>)

Odesa National Medical University

OVERVIEW OF THE UKRAINIAN PHARMACEUTICAL MARKET OF MEDICATIONS FOR PERIODONTAL DISEASES TREATMENT IN ORDER TO OBTAIN A NEW DENTAL PRODUCT

Key words: marketing analysis, medicines, periodontal diseases, apitherapy

Серед найпоширеніших захворювань організму людини одне з перших місць займають хвороби ротової порожнини. Згідно з даними ВООЗ, близько 80% дорослого та 65% дитячого віку населення страждають від захворювань пародонта (ЗП), що свідчить про загальносоціальний аспект проблеми. Етіологічними чинниками запальних процесів ротової порожнини можуть бути такі загальні порушення організму, як захворювання серцево-судинної та ендокринної систем, захворювання крові, токсикоз у вагітних тощо [1].

На сьогодні важливою складовою лікувально-профілактичних заходів низки патологічних станів у стоматологічній практиці є лікарські засоби (ЛЗ) місцевої дії, серед яких широко використовують препарати рослинного походження в формі настоїв, відварів тощо [2].

Відомо, що ЛЗ на основі природної сировини мають широкий спектр терапевтичної дії, незначну токсичність, можливість тривалого застосування без ризику виникнення серйозних побічних ефектів. Однак їх застосування часто дає тимчасовий ефект, що забезпечує короткочасну ремісію, зумовлену швидким зниженням концентрації лікарської речовини в осередку ураження через анатомо-фізіологічні особливості порожнини рота [3].

Чисельність факторів патогенезу хвороб пародонта зумовлює характер їх лікування – комплексність, а саме біологічно активні речовини ЛЗ спроможні чинити комплексну, різноспрямовану дію на ланки патогенезу означених захворювань [4].

У зв'язку з реєстрацією нових ЛЗ, поповненням переліку препаратів Державного реєстру ЛЗ і оновленням діючих, препарати стоматологічної спрямованості потребують різнобічного аналітичного вивчення, що сприяє необхідності пошуку нових активних фармацевтичних інгредієнтів та створенню на їх основі ефективних ЛЗ [5].

Тому актуальним є вивчення асортиментного складу ЛЗ для лікування та профілактики ЗП на фармацевтичному ринку України.

Метою дослідження було вивчення методів лікування ЗП, дослідження асортименту фармацевтичного ринку ЛЗ місцевої дії, що використовують для фармакотерапії ЗП із метою подальшого розроблення лікарської форми та визначення доцільності її використання в апітерапії ЗП і можливості зайняття нею певної ринкової ніші.

Матеріали та методи дослідження

Як об'єкти дослідження були дані Державного реєстру ЛЗ, дозволених до застосування в Україні станом на 01.01.2019 р., дані наукової літератури зі значеної проблеми. Аналіз ринку проведено за класифікаційною системою АТС (Anatomical Therapeutic Chemical classification system) з урахуванням міжнародних непатентованих і торгових найменувань, лікарських форм, країни виробника. У роботі використовували статистичні, графічні, логічні та маркетингові дослідження.

Результати дослідження та обговорення

Рациональна фармакотерапія запальних ЗП, як одних із найбільш розповсюджених стоматологічних захворювань серед різних вікових груп населення країн світу, включає в себе місцеве і загальне лікування з використанням ефективних консервативних, хірургічних, ортопедичних і фізіотерапевтичних методів [6].

Направленість лікувальних заходів представляє: етіотропну, патогенетичну, симптоматичну, замісну (заміщення порушених функцій) та реабілітаційну терапії.

Етіотропне лікування складається з усунення мікробної бляшки, зубних відкладень; нормалізації мікрофлори порожнини рота і шлунково-кишкового тракту (ШКТ); антибактеріальної терапії; лікування соматичної патології з участю лікарів-спеціалістів; коригування функції ШКТ, порушень ендокринної системи; раціонального харчування [7].

Патогенетичне лікування включає: протизапальне лікування, вплив на місцеві регулюючі фактори резорбції кісткової тканини альвеолярного гребня та на системні регулюючі фактори резорбції кісткової тканини, забезпечення оптимальних умов для стимулювання процесів репаративної регенерації тканин пародонта. [8].

Симптоматичне лікування передбачає здійснення професійної гігієни порожнини рота; механічну обробку зубів, включаючи зняття зубних відкладень і згладжування поверхні кореня; лікування гіперстезії твердих тканин зубів; усунення місцевих травмуючих факторів; лікування пародонтальних карманів; знеболення, іммобілізацію рухомих зубів, їх довгострокове шинування та ін.

Для проведення ефективного лікування хворих на ЗП вкрай важливо знати асортимент сучасного фармацевтичного ринку лікарських препаратів, що можуть використовувати в фармакотерапії ЗП. Для визначення необхідного переліку лікарських препаратів ми керувалися наказом МОЗ України № 566 від 23.11.2004 р. «Про затвердження Протоколів надання медичної допомоги за спеціальностями “ортопедична стоматологія”, “терапевтична стоматологія”, “хірургічна стоматологія”, “ортодонція”, “дитяча терапевтична стоматологія”, “дитяча хірургічна стоматологія”».

Так, у протоколах лікування ЗП зазначено ЛЗ різних терапевтичних груп, зокрема: місцевознеболюючі, антисептичні, нітрофурани, протигрибкові, сульфаніламідні, нестероїдні протизапальні препарати, ферменти та інгібітори ферментів, вітаміни, антиоксидантні, кератолітичні, склерозуючі, антикоагулянти, кортикостероїди, гемокоректори, стимулятори метаболічних процесів, гіпосенсибілізуючі, біогенні стимулятори та рослинні протизапальні ЛЗ [9].

Маркетингові дослідження щодо асортименту лікарських препаратів, зокрема для стоматологічної практики, та його характеристики обмежені, що спонукає до

проведення маркетингових досліджень і є важливим етапом для встановлення доцільності розроблення нових препаратів для терапії означених захворювань [10], а також є необхідним для вивчення попиту і потреб конкретних споживачів, так як на цій основі формують плани виробництва і постачання.

За даними офіційного сайту ДЕЦ МОЗ України станом на 01.01.2019 р. в Україні було зареєстровано 76 найменувань ЛЗ групи А01А, а за торговими назвами – 59 найменувань. За класифікаційною системою АТС основні засоби для місцевого застосування належать до групи А01А (табл. 1) [11, 12].

Т а б л и ц я 1

Класифікація та структура зареєстрованих (перереєстрованих) в Україні засобів місцевого застосування у стоматології

Назва групи	5-й рівень АТС-коду	Назва підгрупи препаратів	Кількість торгових назв	%
А01АВ – протимікробні та антисептичні препарати для місцевого застосування у стоматології	А01А В03	Хлоргексидин	1	1,7
	А01А В11	Різні препарати	4	6,8
	А01А В12	Гексетидин	4	6,8
	А01А В18	Клотримазол	1	1,7
	А01А В53	Хлоргексидин, комбінації	–	–
	А01А В67	Метронідазол, комбінації	6	10,2
А01АD – інші засоби для місцевого застосування в стоматології	А01А D02	Бензидамін	8	13,5
	А01А D11	Інші	35	59,3
Всього			59	100

Аналіз даних, наведених в табл. 1, свідчить, що ЛЗ групи А01А D11 займають на фармацевтичному ринку України близько 60% усіх зареєстрованих (перереєстрованих) в Україні засобів місцевого застосування в стоматології. Крім того, у вітчизняному асортименті відсутні препарати групи А01А В53 («Хлоргексидин, комбінації»).

Згідно з проаналізованими даними з офіційних джерел [11, 12] відзначено, що в Україні фармацевтичний ринок засобів для місцевої терапії стоматологічних захворювань представлено переважно препаратами вітчизняного виробника (60,5%), у той час як закордонні ЛЗ складають понад третини (39,5%) асортименту досліджуваної класифікаційної групи. Схематично розподіл досліджуваного сегмента лікарських препаратів відображено на рис. 1. Основними вітчизняними виробниками засобів для місцевого застосування в стоматології є: ПрАТ «Фармацевтична фабрика “Віола”», ТОВ «Фармацевтична компанія “Здоров’я”», ПАТ «Лубнифарм», ТОВ «Тернофарм».

Встановлено, що серед зареєстрованих ЛЗ на фармацевтичний ринок України постачається Польщею 5,3% та Індією 3,9%, які займають лідируючі позиції серед зарубіжних постачальників ЛЗ для застосування в стоматології. Менша кількість препаратів для стоматології представлена Францією, Швейцарією. По 1 одному препарату постачають Вірменія, Ізраїль, Боснія, Туреччина, Італія, Болгарія, Нідерланди.

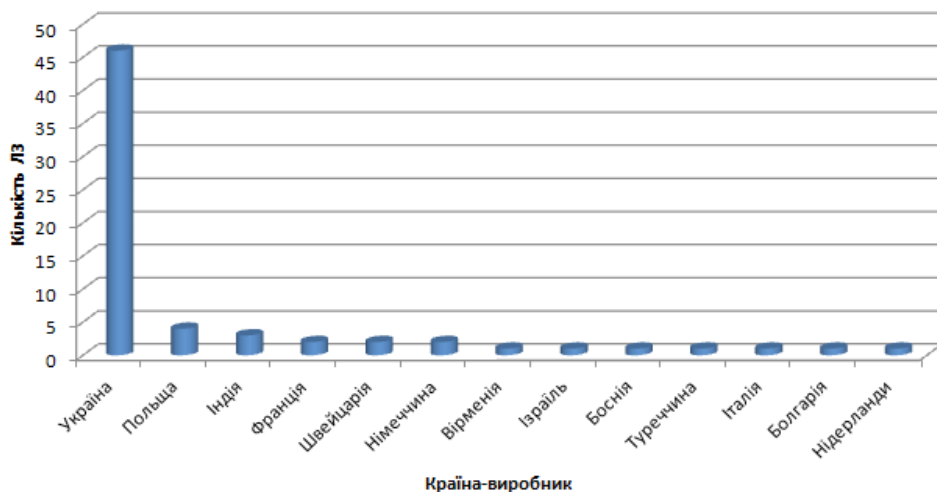

Рис 1. Структуризація ринку препаратів групи А01А залежно від країни-виробника

Нині світова фармацевтична промисловість випускає велику кількість місцевих засобів для використання в стоматології у таких формах: розчини, пігулки (таблетки), спреї, аерозолі, гелі, настоянки, рідкі екстракти, краплі, рідини та ін. Для більш детального вивчення досліджуваного асортименту фармацевтичного ринку препарати групи А01А піддали аналізу відносно форми випуску (рис. 2). Встановлено, що найпоширенішими у досліджуваній групі препаратів є розчини та гелі, частка яких сягає близько половини розглянутого асортименту – 47,4%.

Дещо менша кількість – це пачки – 14, аерозолі – 8, настоянки – 5, яких налічувалося 27 найменувань, тобто 35,5% від загальної кількості. Незначний відсоток належав таблеткам, краплям та екстрактам – близько десятої частини всіх ЛФ. Найменшу частку в переліку ліків склали інші ЛФ.

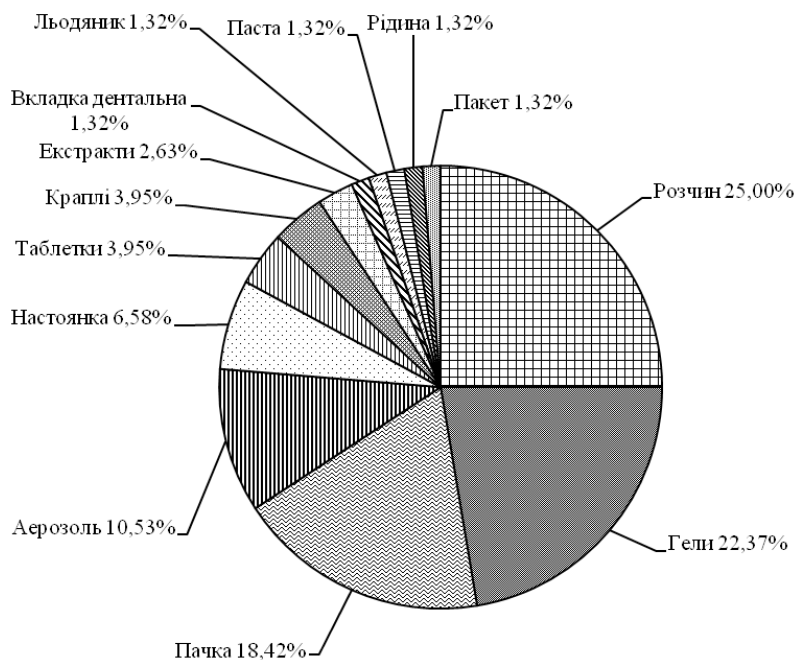

Рис. 2. Розподіл лікарських засобів для місцевого застосування в стоматології за формою випуску

Враховуючи, що для терапії захворювань пародонта важливим є комплексний підхід, препарати стоматологічної спрямованості мають забезпечувати вплив на різні ланки патогенезу захворювань. Станом на 2019 р., згідно з даними реєстру ЛЗ, Компендіум-2019 серед асортименту препаратів, які використовують в стоматології, ЛЗ, що містять продукти бджільництва (табл. 2) становлять лише 6,6% [11, 12].

Тому, актуальним на сьогодні є розроблення ефективних та безпечних ЛЗ на основі природної сировини для терапевтичної стоматології, зокрема на основі прополісу. Серед переваг ліків на основі продуктів бджільництва виділяють широкий спектр фармакологічної активності за рахунок поєднання у їх складі різних груп біологічно активних речовин (БАР) та м'яка дія.

Т а б л и ц я 2

Зареєстровані в Україні лікарські засоби на основі продуктів бджільництва для місцевого застосування в стоматології (2019 р.)

№ з/п	Назва	Лікарська форма	Склад діючих речовин	Виробник
1	ПРОПОСОЛ-КМ	Спрей для ротової порожнини по 25 г у балоні	1 балон містить прополісу 1,5 г	АТ «Стома», Україна
2	ПРОПОСОЛ	Аерозоль по 50 г у балоні аерозольному алюмінієвому	1 балон містить прополісу 2,1 г	АТ «Стома», Україна
4	ПРОПОСОЛ-Н	Спрей для ротової порожнини по 20 г або по 60 г у контейнері з механічним насосом	1 контейнер містить прополісу 1,2 г або 3,6 г	ТОВ «Мікрофарм», Україна
5	ПРОПОСОЛ-ЗДОРОВ'Я	Спрей для ротової порожнини по 25 г у балоні, по 50 г у флаконі	1 балон (25 г) містить фенольного гідрофобного препарату прополісу у перерахуванні на 100% вміст суми фенольних сполук 0,75 г, 1 флакон (50 г) містить фенольного гідрофобного препарату прополісу у перерахуванні на 100% вміст суми фенольних сполук 1,5 г	ТОВ з «Фармацевтична компанія "Здоров'я"», Україна

За даними літератури [13–15], лікарські препарати на основі продуктів бджільництва виявляють антимікробну, антимікотичну дію, стимулюють імунні та репаративні процеси, ефективні у разі лікування гострих і хронічних процесів ЗП.

Сучасна медицина використовує такі біологічні та фармакологічні дії прополісу: бактерицидну, бактериостатичну, місцево анестезуючу, імунозміцнювальну, протитоксичну, протизапальну, противірусну, фунгіцидну (протигрибкову), дерматопротективну, кровоспинну, біостимулювальну [13].

Відомо, що продукти бджільництва – прополіс, пилок квітковий, бджолина отрута, мед, маточне молочко – є одними з багатьох джерел природної сировини для виробництва високоєфективних лікарських засобів.

Прополіс (бджолиний клей, уза, смілка) представляє собою клейку речовину з приємним запахом, темно-коричневого кольору, гірку на смак, що збирається бджолами з різноманітних рослин. Хімічний склад прополісу неоднорідний: 50–60% смол і бальзамів, 30–40% воску, 5–10% пилку, 8–10% ефірної олії. У прополісі виявлено вітаміни – тіамін, нікотинова кислота, каротин; мінеральні речовини – кальцій, калій, натрій, магній, залізо, алюміній, фосфор та ін. [14–16].

Прополіс можна використовувати в терапії ЗП у силу своїх комплексних ефектів і функцій. Вважаємо, що дві його властивості відіграють важливу роль для отримання ефекту у разі лікування ЗП:

- бактерицидний ефект, який сприяє швидкій ліквідації мікробної флори;
- стимулюючий ефект на тканину ясен, що є істотним для видалення патологічного субстрату, характерного для пародонтиту.

Поєднання різних методів лікування стоматологічних хворих з апітерапією дає можливість створити той оптимальний енергетичний ресурс у хворого, на тлі якого різко підвищується ефект від застосування будь-якого методу лікування [17].

Таким чином, препарати на основі продуктів бджільництва становлять велику цінність, в першу чергу як загальнозміцнюючі ЛЗ, що підвищують життєвий тонус організму, стимулюють імунну систему і, тим самим, створюють умови для проведення специфічного лікування.

Висновки

1. Проаналізовано існуючий асортимент місцевих ЛЗ групи А01А, що застосовують у стоматології. Загальна кількість зареєстрованих на фармацевтичному ринку України – 76 найменувань, а за торговими назвами – 59 найменувань.

2. Встановлено, що вітчизняні виробники постачають 60,5% асортименту ЛЗ для місцевої терапії стоматологічних захворювань.

3. Аналіз асортименту за лікарськими формами свідчить, що найпоширенішими у досліджуваній групі препаратів є розчини та гелі, частка яких сягає близько половини розглянутого асортименту – 47,4%.

4. Визначено обмеженість асортименту ЛЗ, що містять продукти бджільництва, доля яких становить лише 6,6%.

5. Перспективним є виробництво оригінальних ЛЗ на основі прополісу на фармацевтичних підприємствах України за наявності достатньої сировинної бази. Враховуючи вищезазначене, дослідження зі створення таких ЛЗ для лікування ЗП у терапевтичній стоматології є актуальним завданням фармації.

Список використаної літератури

1. Кузенко С. В., Романюк А. М. Запальні захворювання пародонта: патогенез та морфогенез: монографія. – Суми: Сумський державний університет, 2016. – 127 с.
2. Давтян Л. Л., Воронкіна А. С., Рева Д. В., Куколевська О. С. Динаміка розвитку ринку стоматологічних лікарських засобів України // Фармац. журн. – 2015. – № 6. – С. 10–18.
3. Романова Ю. Г., Кравченко Л. С., Герасимова І. В. та ін. Результати клінічної апробації нового локального методу лікування в комплексній терапії запальних захворювань пародонта // Запорізький мед. журн. – 2017. – Т. 19. – № 4 (103). – С. 418–423. <https://doi.org/10.14739/2310-1210.2017.4.104920>
4. Годована О. І. Сучасні основи етіології та патогенезу генералізованих дистрофічно-запальних захворювань пародонта з супутньою системною остеопенією // Вісн. проблем біології і медицини. – 2017. – Вип. 3 (1). – С. 35–41. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vpbm_2017_3\(1\)_8](http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vpbm_2017_3(1)_8)
5. Chandna P., Kumar A. V. Complementary and Alternative Medicine (CAM): A Review of Propolis in Dentistry // Department American J. Phytomedicine and Clin. Therapeutics. – 2014. – V. 2 (4). – P. 670–685.
6. Мельничук Г. М., Завербна Л. В., Мельничук А. С., Каши́вська Р. С. Медикаментозне лікування хвороб пародонта. Групи препаратів, механізм їх дії, показання та протипоказання до використання // Новини стоматології. – 2013. – № 3. – С. 82–87.
7. Шманько В. В., Котик М. І., Микитів М. В. Сучасні підходи до лікування хвороб пародонта і слизової оболонки порожнини рота // Вісн. наук. досліджень. – 2015. – № 4 – С. 71–74. <https://doi.org/10.11603/1681-276X.2015.4.5649>
8. Мельник А. Л., Довга І. М., Христян Г. Є. та ін. Інтегральна характеристика інфекційно-запальних захворювань порожнини рота // Клін. експеримент. патологія. – 2015. – № 1. – С. 215–220.
9. Про затвердження Протоколів надання медичної допомоги за спеціальностями «ортопедична стоматологія», «терапевтична стоматологія», «хірургічна стоматологія», «ортодонтія», «дитяча терапевтична стоматологія», «дитяча хірургічна стоматологія»: наказ МОЗ України від 23 лист. 2004 р. № 566. URL: http://old.moz.gov.ua/ua/portal/dn_20041123_566.html
10. Власенко І. О., Давтян Л. Л. Порівняльний аналіз ринку дерматологічних лікарських засобів в Україні за 2013 та 2018 рр. // Зб. наук. праць співроб. НМАПО імені П. Л. Шупика. – 2018. – Вип. 29. – С. 194–204.

11. Компендіум – лікарські препарати. URL: <https://compendium.com.ua/atc/>
12. Державний реєстр лікарських засобів. URL: <http://www.drlz.com.ua>
13. Тихонов О. І., Богдан Н. С., Шпичак О. С. Перспектива створення напрямку «альтернативне лікарське забезпечення населення екстемпоральними препаратами продуктів бджільництва» // Зб. наук. праць співроб. НМАПО імені П. Л. Шупика. – 2014. – Вип. 23 (3). – С. 429–433. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRNZnpsnmapo_2014_23\(3\)_65](http://nbuv.gov.ua/UJRNZnpsnmapo_2014_23(3)_65)
14. Тихонов О. І., Коношевич Л. В., Кудрик Б. Т., Бобро С. Г. Актуальність створення в Україні лікарських препаратів із продуктів бджільництва (апітерапія) // Зб. наук. праць співроб. НМАПО ім. П. Л. Шупика. – 2014. – Вип. 23 (3). – С. 434–439. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/Znpsnmapo_2014_23\(3\)_66](http://nbuv.gov.ua/UJRN/Znpsnmapo_2014_23(3)_66)
15. Радченко О. О. Апітерпевтичні засоби: розробки і перспективи їх використання в інфекційній патології людини (огляд літератури) // *Аннали Мечниківського інституту*. – 2013. – № 1. – С. 12–16.
16. Малахов В. О., Макеєва М. А., Кошелєва Г. М. та ін. Використання методу апітерапії в реабілітації хворих // *Фізична реабілітація та рекреаційно-оздоровчі технології*. – 2016. – №1. – С. 61–65.
17. Апітерапія України. Зб. матеріалів V з'їзду апітерапевтів і апіконсультантів – бджолярів України з міжнар. участю спеціалістів в галузях медицини, фармації, апітерапії, бджільництва, косметології та харчової промисловості / За ред. академіка УАН О. І. Тихонова. – Харків, 2015. – 498 с.

References

1. Kuzenko Y. V., Romanyuk A. M. Zapalni zahvoryuvannya parodonta: patogenez ta morfogenez: monografiya. – Sumi: Sums'kij derzhavnij universitet, 2016. – S. 127.
2. Davtian L. L., Voronkina A. S., Reva D. V., Kukolevska O. S. Dynamika rozvytku rynku stomatolohichnykh likarskykh zasobiv Ukrainy // *Farmats. zh.* – 2015. – № 6. – S. 10–18.
3. Romanova Yu. H., Kravchenko L. S., Herasymova I. V. ta in. Rezultaty klinichnoi aprobatsii novoho lokalnogo metodu likuvannya v kompleksnii terapii zapalnykh zakhvoriuvan parodonta // *Zaporizkyi med. zh.* – 2017. – Т. 19. – № 4 (103). – С. 418–423. <https://doi.org/10.14739/2310-1210.2017.4.104920>
4. Hodovana O. I. Suchasni osnovy etiologii ta patohenezu heneralizovanykh dystrofichno-zapalnykh zakhvoriuvan parodontu z suputnoiu systemnoiu osteopeniieiu // *Visn. problem biolohii i medytsyny*. – 2017. – Вип. 3 (1). – P. 35–41. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vpbm_2017_3\(1\)_8](http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vpbm_2017_3(1)_8)
5. Chandna P., Kumar A. V. Complementary and Alternative Medicine (CAM): A Review of Propolis in Dentistry // *Department American J. Phytomedicine and Clin. Therapeutics*. – 2014. – V. 2 (4). – P. 670–685.
6. Melnychuk H. M., Zaverbna L. V., Melnychuk A. S., Kashivska R. S. Medykamentozne likuvannya khvorob parodonta. Hrupy preparativ, mekhanizm yikh dii, pokazannia ta protypokazannia do vykorystannia // *Novyny stomatolohii*. – 2013. – №3. – S. 82–87.
7. Shmanko V. V., Kotyk M. I., Mykytiv M. V. Suchasni pidkhody do likuvannya khvorob parodonta i slizovoi obolonky porozhnyy rota // *Visn. nauk. doslidzhen.* – 2015. – № 4 – S. 71–74. <https://doi.org/10.11603/1681-276Kh.2015.4.5649>
8. Melnyk A. L., Dovha I. M., Khrystian H. Ye. ta in. Intehralna kharakterystyka infektsiino-zapalnykh zakhvoriuvan porozhnyy rota // *Klin. ta eksperyment. patolohiia*. – 2015. – № 1. – S. 215–220.
9. For approval the protocol of medical assistance for the specialties of «orthopedic dentistry», «therapeutic dentistry», «dental surgery», «orthodontics», «pediatric dentistry», «child dentistry»: Order of the Ministry of Health of Ukraine on November 23, 2004, № 566. URL: http://old.moz.gov.ua/ua/portal/dn_20041123_566.html
10. Vlasenko I. O., Davtian L. L. Porivnialnyi analiz rynku dermatolohichnykh likarskykh zasobiv v Ukraini za 2013 ta 2018 rr. // *Zb. nauk. prats spivrob. NMAPO imeni P. L. Shupyka*. – 2018. – Вип. 29. – С. 194–204.
11. Компендіум – лікарські препарати. URL: <https://compendium.com.ua/atc/>
12. State register of medicines of Ukraine. URL: <http://www.drlz.com.ua>
13. Tykhonov O. I., Bohdan N. S., Shpychak O. S. Perspektyva stvorennia napriamku «alternatyvne likarske zabezpechennia naselennia ekstemporalnymy preparatamy produktiv bdzhilnytstva» // *Zb. nauk. prats spivrob. NMAPO imeni P. L. Shupyka*. – 2014. – Вип. 23 (3). – С. 429–433. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRNZnpsnmapo_2014_23\(3\)_65](http://nbuv.gov.ua/UJRNZnpsnmapo_2014_23(3)_65)
14. Tykhonov O. I., Konoshevykh L. V., Kudryk B. T., Bobro S. H. Aktualnist stvorennia v Ukraini likarskykh preparativ iz produktiv bdzhilnytstva (apiterapiia) // *Zb. nauk. prats spivrob. NMAPO im. P. L. Shupyka*. – 2014. – Вип. 23 (3). – С. 434–439. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/Znpsnmapo_2014_23\(3\)_66](http://nbuv.gov.ua/UJRN/Znpsnmapo_2014_23(3)_66)
15. Radchenko O. O. Apiterapevtychni zasoby: rozrobky i perspektyvy yikh vykorystannia v infektsiinii patolohii liudyny (ohliad literatury) // *Annaly Mechnykyvskoho instytutu*. – 2013. – №1. – S. 12–16.
16. Malakhov V. O., Makeieva M. A., Koshelieva H. M. ta in. Vykorystannia metodu apiterapii v rehabilitatsii khvorykh // *Fizychna rehabilitatsiia ta rekreatsiino-ozdorovchi tehnolohii*. – 2016. – №1. – S. 61–65.
17. Апітерапія України. Зб. матеріалів V з'їзду апітерапевтів і апіконсультантів – бджолярів України з міжнародною участю спеціалістів в галузях медицини, фармації, апітерапії, бджільництва, косметології та харчової промисловості / За ред. академіка УАН О. І. Тихонова. – Харків, 2015. – 498 с.

Надійшла до редакції 29 жовтня 2019 р.
Прийнято до друку 19 грудня 2019 р.

І. Ю. Борисюк (<https://orcid.org/0000-0003-2824-9118>),
Л. М. Унгурян (<https://orcid.org/0000-0001-5391-9676>),
Н. С. Фізор (<https://orcid.org/0000-0003-2204-9879>),
О. І. Беляєва (<https://orcid.org/0000-0001-6792-5911>),
А. В. Замкова (<https://orcid.org/0000-0002-8647-9301>)

Одеський національний медичний університет.

ОГЛЯД УКРАЇНСЬКОГО ФАРМАЦЕВТИЧНОГО РИНКУ ЛІКАРСЬКИХ ПРЕПАРАТІВ ДЛЯ ЛІКУВАННЯ ЗАХВОРЮВАНЬ ПАРОДОНТА З МЕТОЮ ОДЕРЖАННЯ НОВОГО СТОМАТОЛОГІЧНОГО ЗАСОБУ

Ключові слова: маркетинговий аналіз, лікарські засоби, захворювання пародонта, апітерапія

А Н О Т А Ц І Я

Хвороби ротової порожнини займають одне з перших місць серед найпоширеніших захворювань організму людини. Етіологічними чинниками запальних процесів ротової порожнини можуть бути деякі загальні порушення організму. На сьогодні важливою складовою лікувально-профілактичних заходів низки патологічних станів у стоматологічній практиці є лікарські засоби місцевої дії, серед яких широко використовують препарати рослинного походження, що відомі своїм широким спектром фармакологічної дії.

Метою дослідження було вивчення методів лікування захворювань пародонта, дослідження асортименту фармацевтичного ринку лікарських засобів місцевої дії, що використовують для фармакотерапії захворювань пародонта з метою подальшого розроблення лікарської форми та визначення доцільності її використання в апітерапії захворювання пародонта і можливості зайняття нею певної ринкової ніші.

Як об'єкти дослідження було використано дані з офіційних інформаційних джерел, зокрема Переліку зареєстрованих ЛЗ, дозволених до застосування в Україні станом на 01. 01. 2019 р. Аналіз ринку здійснено за класифікаційною системою АТС (Anatomical Therapeutic Chemical classification system) з урахуванням міжнародних непатентованих і торгових найменувань, лікарських форм, країни-виробника. Під час роботи було виконано статистичні, графічні, логічні та маркетингові дослідження.

Для визначення асортименту сучасного фармацевтичного ринку лікарських препаратів, що можна використовувати в фармакотерапії захворювань пародонта, було використано інформацію з наказу МОЗ України № 566 від 23. 11. 2004 р. «Про затвердження Протоколів надання медичної допомоги за спеціальностями “ортопедична стоматологія”, “терапевтична стоматологія”, “хірургічна стоматологія”, “ортодонція”, “дитяча терапевтична стоматологія”, “дитяча хірургічна стоматологія”». За даними офіційного сайту ДЕЦ МОЗ України станом на 01. 01. 2019 р. в Україні було зареєстровано 76 найменувань лікарських засобів групи А01А, а за торговими назвами – 59 найменувань. За класифікаційною системою АТС основні засоби для місцевого застосування належать до групи А01А. Частка вітчизняних препаратів переважає іноземні та становить 60,5%.

Таким чином, існує обмеженість асортименту лікарських засобів із продуктів бджільництва, частка яких становить лише 6,6%. З'ясовано, що виробництво оригінальних лікарських засобів на основі прополісу на фармацевтичних підприємствах України, за наявності достатньої сировинної бази, є актуальним питанням у фармації.

І. Ю. Борисюк (<https://orcid.org/0000-0003-2824-9118>),
Л. М. Унгурян (<https://orcid.org/0000-0001-5391-9676>),
Н. С. Физор (<https://orcid.org/0000-0003-2204-9879>),
О. И. Беляева (<https://orcid.org/0000-0001-6792-5911>),
А. В. Замковая (<https://orcid.org/0000-0002-8647-9301>)

Одесский национальный медицинский университет

ОБЗОР УКРАИНСКОГО ФАРМАЦЕВТИЧЕСКОГО РЫНКА ЛЕКАРСТВЕННЫХ ПРЕПАРАТОВ ДЛЯ ЛЕЧЕНИЯ ЗАБОЛЕВАНИЙ ПАРОДОНТА С ЦЕЛЬЮ ПОЛУЧЕНИЯ НОВОГО СТОМАТОЛОГИЧЕСКОГО СРЕДСТВА

Ключевые слова: маркетинговый анализ, лекарственные средства, заболевания пародонта, апитерапия

А Н Н О Т А Ц И Я

Болезни ротовой полости занимают одно из первых мест среди самых распространенных заболеваний организма человека. Этиологическими факторами воспалительных процессов ротовой полости могут быть некоторые общие нарушения организма.

Сегодня важной составляющей лечебно-профилактических мероприятий ряда патологических состояний в стоматологической практике являются лекарственные средства местного действия, среди которых широко используют препараты растительного происхождения, которые известны своим широким спектром фармакологического действия.

Целью работы было изучение методов лечения заболеваний пародонта, исследование ассортимента фармацевтического рынка лекарственных средств местного действия, используемых для фармакотерапии заболеваний пародонта с целью дальнейшей разработки лекарственной формы и определения целесообразности ее использования в апитерапии заболеваний пародонта и возможности занятия им определенной рыночной ниши.

В качестве объектов исследования были использованы данные из официальных информационных источников, в частности Перечня зарегистрированных лекарственных средств, разрешенных к применению в Украине, состоянием на 01. 01. 2019 г. Анализ рынка был проведен по классификационной системе АТС (Anatomical Therapeutic Chemical classification system) с учётом международных непатентованных и торговых наименований, лекарственных форм, страны-производителя. Во время работы были проведены статистические, графические, логические и маркетинговые исследования.

Для определения ассортимента современного фармацевтического рынка лекарственных препаратов, которые могут быть применены в фармакотерапии заболеваний пародонта, была использована информация из приказа МЗ Украины № 566 от 23. 11. 2004 р. «Об утверждении протоколов оказания медицинской помощи по специальностям “ортопедическая стоматология”, “терапевтическая стоматология”, “хирургическая стоматология”, “ортодонтия”, “детская терапевтическая стоматология”, “детская хирургическая стоматология”».

По данным официального сайта ГЭЦ МЗ Украины, по состоянию на 01.01.2019 р. в Украине было зарегистрировано 76 наименований лекарственных средств группы А01А, а по торговым названиям – 59 наименований. По классификационной системе АТС основные средства для местного применения относятся к группе А01А. Доля отечественных препаратов преобладает над импортными и составляет 60,5%.

Было обращено внимание на ограниченность ассортимента лекарственных средств на основе продуктов пчеловодства, доля которых составляет 6,6%. Установлено, что производство оригинальных лекарственных средств на основе прополиса на фармацевтических предприятиях Украины, при наличии достаточной сырьевой базы, является актуальным вопросом в фармации.

I. Y. Borisyyuk (<https://orcid.org/0000-0003-2824-9118>),
L. M. Unhurian (<https://orcid.org/0000-0001-5391-9676>),
N. S. Fizzor (<https://orcid.org/0000-0003-2204-9879>),
O. I. Bielyaieva (<https://orcid.org/0000-0001-6792-5911>),
A. V. Zamkovaya (<https://orcid.org/0000-0002-8647-9301>)

Odesa National Medical University

OVERVIEW OF THE UKRAINIAN PHARMACEUTICAL MARKET OF MEDICATIONS FOR PERIODONTAL DISEASES TREATMENT IN ORDER TO OBTAIN A NEW DENTAL PRODUCT

Key words: marketing analysis, medicines, periodontal diseases, apitherapy

A B S T R A C T

Oral diseases occupy the leading position among common disorders. The etiological factors of the inflammatory processes of the oral cavity can be some general disturbances of the body. Today, the topical medications are important component of the treatment and prophylactic measures of range of pathological conditions in dental practice. Among this type of medicines widely used herbal preparations, which are known for their broad spectrum of activity.

The aim of the research was to scrutiny the treatment methods for OD, to study the topical medications assortment of the pharmaceutical market of used in pharmacotherapy of OD with a view to further developing the dosage form and determining the feasibility of its use in the apitherapy of OD and the possibility of occupying it with certain market niche.

The data from official information sources, in particular, the List of registered drugs approved for use in Ukraine as of 01.01.2019 were used as the objects of study. Market analysis was carried out using the ATC classification system (Anatomical Therapeutic Chemical) taking into consideration international non-patented and trade names, dosage forms, country of manufacture. Statistical, graphic, logical and marketing studies were conducted during the work.

Information was used to determine the assortment of the modern pharmaceutical market of drugs that can be used in pharmacotherapy of OD, was the order of the Ministry of Health of Ukraine No. 566 dated 11.23.2004. «On approval of protocols for the provision of medical care in the fields of “orthopedic dentistry”, “therapeutic dentistry”, “surgical dentistry”, “orthodontics”, “pediatric therapeutic dentistry” and “pediatric surgical dentistry”». According to the official website of the SEC of the Ministry of Health of Ukraine as of 01.01.2019, 76 drugs were registered as the A01A group and 59 drugs under trade names. According to the ATC classification system major topical medications belong to group A01A. The share of domestic drugs prevails over foreign ones and amounts to 60.5%.

Attention was drawn to the limited range of drugs from beekeeping products, whose share is only 6.6%. It has been found that the production of original propolis-based drugs at pharmaceutical enterprises of Ukraine with a sufficient raw material base is topical issue of pharmacy.

*Електронна адреса для листування з авторами: lianau@ukr.net
(Унгурян Л. М.)*